

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 31 mei 1994

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de fracties van **CDA**, **D66**, **VVD** en **SGP** hadden met waardering van dit wetsvoorstel kennisgenomen. Zij wilden nog bij enige kwesties nader stilstaan.

Zoals in artikel 461 aangegeven, zo merkten de leden van de **CDA**-fractie op, kan een mentor voor bepaalde tijd worden benoemd. Uit het gestelde op blz. 20 memorie van toelichting begrepen deze leden dat de term «bepaalde tijd» ook kan worden opgevat als «bepaalbare tijd», daar waar in de memorie van toelichting als voorbeeld wordt genoemd de instelling van een mentorschap voor de duur dat de betrokkene in een inrichting zal vertoeven. Dit gegeven voorbeeld gaf deze leden echter aanleiding om nog eens te benadrukken dat naar hun oordeel er altijd absolute duidelijkheid zou dienen te bestaan over het moment waarop het mentorschap aanvangt en het tijdstip waarop het eindigt. Een aanstelling van een mentor voor de tijd dat de betrokkene ernstig ziek is, en/of voor de tijd dat de betrokkene geestelijk in de war is, en/of voor de tijd dat de betrokkene onder psychiatrische behandeling staat, en/of in een verpleegtehuis verblijft, leek deze leden ongewenst. Er mag nimmer een discussie kunnen ontstaan over de vraag of op een bepaalde dag voor een bepaalde betrokkene al dan niet sprake was van een mentorschap.

Deze leden vroegen zich voorts af wat er dient te geschieden indien er ten aanzien van de verzorging, verpleging en behandeling van een bepaalde betrokkene tamelijk acute beslissingen dienen te worden genomen en op dat moment de mentor juist vier weken met vakantie is, zelve in het ziekenhuis ligt of anderszins niet beschikbaar is. Wie is dan op dat moment bevoegd rechtshandelingen te verrichten? De betrokkene niet; zie immers artikel 453, eerste lid. De mentor echter is niet beschikbaar. Dient er dan een tweede mentor te worden benoemd naast, danwel ter vervanging van de eerste mentor? Kan een mentor vóórdát hij vier weken met vakantie gaat, zijn positie als mentor overdragen aan een

¹ Samenstelling:

Fleers (CDA), Glasz (CDA), Wagemakers (CDA), (voorzitter), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Glastra van Loon (D66), Vrisekoop (D66), Heijne Makreel (VVD), Talsma (VVD), Bolding (GroenLinks), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

derde die dan tijdens zijn afwezigheid de bevoegdheden van mentor kan uitoefenen?

Ingevolge het gestelde in artikel 454, eerste lid dient de mentor te bevorderen dat de betrokkene rechtshandelingen en andere handelingen zelf verricht indien deze tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake in staat kan worden geacht. Kan uit het gestelde in het tweede lid van hetzelfde artikel worden afgeleid dat de mentor jegens de betrokkene ook onder omstandigheden aansprakelijk kan zijn indien hij met naleving van de voormelde norm in gebreke blijft? Deze leden vroegen dat omdat op blz. 27 van de memorie van toelichting als mogelijke sanctie op niet-naleving van voormelde norm uitsluitend vermeld wordt een eventueel ontslag wegens gewichtige redenen.

In artikel 452, derde lid is voorzien dat de rechter bij benoeming van de mentor de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene volgt, tenzij gegronde redenen zich tegen een zodanige benoeming verzetten. Kan uit dit artikel worden afgeleid dat een rechter op verzoek van de betrokkene – zie artikel 461, tweede lid – een aldus benoemde mentor in beginsel zal ontslaan indien de verstandhouding tussen de betrokkene en de mentor grondig is verstoord en de betrokkene het dringend verlangen heeft dat die bestaande mentor wordt ontslagen en een nieuwe mentor wordt benoemd?

De instelling van het instituut van mentorschap zal ertoe kunnen leiden dat in bepaalde situaties de mogelijkheid wordt geopend om met iemand op een goede wijze overleg te kunnen plegen over beslissingen die met betrekking tot de verzorging, verpleging en behandeling van een bepaald persoon genomen moeten worden. Zal introductie van deze rechtsfiguur in ons rechtstelsel er mogelijk(er)wijs toe (kunnen) leiden dat in de praktijk de aan «informed consent» te stellen eisen strikter zullen worden gesteld daar waar waarschijnlijk die eisen in de huidige praktijk weleens met enige soepelheid moeten worden gehanteerd, aangezien bepaalde betrokkenen bij dat overleg immers slechts in beperkte mate kunnen worden betrokken? Voor die situaties zou immers dan het alternatief van het instellen van het mentorschap bestaan.

De leden van de fractie van **D66** waren van mening dat het wetsvoorstel een lacune betreffende de vertegenwoordiging in immateriële zaken voor meerderjarigen die, al dan niet tijdelijk, geestelijk gehandicapt zijn redelijk adequaat invult. Wel hielden deze leden moeite met het feit dat de wettelijke regeling terzake zo over diverse wetten verspreid is. De toch al ingewikkelde materie blijft moeilijk toegankelijk: een stukje hier (BW, Wet omtrent de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling (WGBO)) een stukje daar (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen). Bij de behandeling in de Tweede Kamer is niet nader ingegaan op het voorstel van Blankman de hele materie terwille van de overzichtelijkheid in één wettelijke regeling neer te leggen te zijner tijd.

Kan de regering hier nog eens op ingaan, zo vroegen de leden hier aan het woord, terwijl de leden van de **VVD**-fractie zich daarbij aansloten.

Voorts zagen de leden van de **D66**-fractie met belangstelling de toegezegde evaluatie tegemoet. Met aandacht hadden zij de gedachtenwisseling gevolgd over het al dan niet voorhanden zijn van voldoende mentoren. Door amendement zijn thans alle medewerkers van een inrichting uitgesloten, van het mentorschap. Wil de regering toezeggen dat in de evaluatie ook dit punt wordt meegenomen. Toespitsing op de interessante vraag of genoemde uitsluiting inderdaad een belemmering vormt om mentoren te vinden in geval van ontbreken van familie en/of

bekenden leek deze leden gewent. De leden van de fracties van **CDA** en **SGP** sloten zich bij deze vraag aan.

De leden van de fractie van de **VVD** waren van oordeel dat de term «betrokkene» voor degene ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld (welke term overigens in het voorstel door elkaar wordt gebruikt met deze uitgebreide omschrijving) weinig onderscheidend is. De mentor zelf is bijvoorbeeld evenzeer betrokkene bij het mentorschap. De praktijk zal behoefte hebben aan een andere term voor praktisch gebruik. Deze leden wezen er op dat, bijvoorbeeld, de wet ingeval van curatele consequent spreekt van «de onder curatele gestelde» doch dat in de praktijk pleegt te worden gesproken van curandus dan wel curanda. Zij erkenden de juistheid van de taalkundige beschouwing van de staatssecretaris aangaande de onmogelijkheid van een dergelijke afleiding van de tot soortnaam geworden eigennaam «Mentor», tijdens de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer. Niettemin konden zij zich niet goed voorstellen dat een mentor degene ten behoeve van wie hij tot mentor is aangesteld zal aanduiden als «mijn betrokkene». Zij vroegen zich af of in dit geval wellicht de term «pupil» uitkomst kan bieden. Wellicht willen de bewindslieden daarover hun oordeel geven.

De leden van de **VVD**-fractie vroegen voorts, en de fracties van **PvdA**, **D66** en **SGP** sloten zich hierbij aan, op welke wijze het bestaan van een mentorschap voor derden kenbaar zal zijn, nu – anders dan in geval van curatele en althans in sommige gevallen (o.a. voor registergoederen) bij onderbewindstelling – geen enkele publicatieplicht bestaat. Dreigt dit de werking van het systeem, gegeven artikel 457, niet nadelig te beïnvloeden?

De leden van de **SGP**-fractie vroegen de regering aannemelijk te maken dat het wetsvoorstel op toereikende wijze voorziet in de situatie waarin naast een bewindvoerder een mentor (niet dezelfde persoon als de bewindvoerder) optreedt, zulks vooral met het oog op de mogelijke verwevenheid van persoonlijkheids- en vermogensrechtelijke belangen van de betrokkene. Met name vroegen zij of de onderlinge verhouding van beide genoemde belangenbehartigers zodanig geregeld mag heten dat zij niet bij elk mogelijk conflict op de kantonrechter zijn aangewezen.

Biedt het criterium «de zorg van een goed mentor» niet alleen voor de rechter maar eerst en vooral voor de genoemde belangenbehartigers voldoende handvat om eventuele competentiegeschillen zonder tussenkomst van de rechter te regelen?

Het wetsvoorstel voorziet niet in een regeling dat de mentor voorafgaande toestemming van de kantonrechter behoeft voor ingrijpende en/of onomkeerbare medische behandelingen. In de toelichtende stukken alsmede in de Handelingen van de Tweede Kamer wordt dit standpunt van de regering van argumenten voorzien.

Deze leden stelden de vraag hoe dit standpunt respectievelijk bedoelde argumenten zich verhoudt (verhouden) tot het standpunt en de argumenten ingenomen en gehanteerd met betrekking tot artikel twee, vierde lid, van het wetsvoorstel inzake orgaandonatie (Kamerstuk Tweede Kamer 22 358), dat een dubbel toestemmingsvereiste uitvoert voor het verwijderen van organen bij een meerderjarige die niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

De leden van de **SGP**-fractie vroegen om een uiteenzetting van de argumenten waarom het wetsvoorstel niet voorziet in een eigen rechtsingang voor de onbekwame persoon, bijvoorbeeld indien er een conflict bestaat tussen de onder mentorschap geplaatste persoon en de mentor. Waarop is het standpunt van de regering gebaseerd dat de betrokkene rechtens een informele toegang – zie Handelingen Tweede Kamer, 10

maart 1994, 60-4485 – tot de kantonrechter heeft? Is het fenomeen van informele toegang tot de rechter elders in de rechtspleging bekend? Verdraagt de voorgestelde regeling zich met artikel 6 EVRM?

De voorzitter van de commissie,
Wagemakers

De griffier van de commissie,
Hordijk